

VÝROBA RASTLINNÝCH LIEKOV

Aktuálna verzia

Zásady

Rastlinné lieky (fytofarmaká) si vzhľadom na svoj komplexný a nestály charakter a vzhľadom na skutočnosti, že obsahujú veľký počet definovaných účinných látok v malých množstvách, vyžadujú, aby sa pri ich výrobe osobitná pozornosť venovala kontrole nespracovaných látok, skladovaniu a spracovaniu.

Priestory

Skladové priestory

1. Východiskové (t.j. nespracované) rastlinné drogy sa majú skladovať v oddelených priestoroch. Skladové miestnosti majú byť dobre vetrateľné a vybavené tak, aby boli chránené pred vniknutím hmyzu alebo iných živočíchov, najmä hlodavcov. Treba prijať účinné opatrenia proti skříženej kontaminácii a proti vnikaniu a rozmnoženiu živočíchov a mikroorganizmov, ktoré sa nachádzajú v nespracovaných rastlinných drogách. Jednotlivé obaly rastlinných drog majú sa umiestniť tak, aby bolo zabezpečené voľné prúdenie vzduchu.
2. Osobitnú pozornosť treba venovať čistote a dobrej údržbe skladových priestorov, osobitne, ak dochádza k uvoľňovaniu prachu.
3. Rastlinné drogy, extrakty, tinktúry a iné prípravky môžu pri skladovaní vyžadovať osobitné podmienky vlhkosti vzduchu, teploty alebo ochrany pred svetlom. Takéto podmienky treba pri skladovaní zabezpečiť a sledovať.

Výrobné priestory

4. Všade tam, kde pri vzorkovaní, vážení, homogenizácii a výrobných operáciách, ktorým sa podrobujú surové rastlinné drogy vzniká prach, sa majú zaviesť osobitné opatrenia, ktoré uľahčujú čistenie a obmedzujú skríženú kontamináciu (napr. odsávanie prachu, vyčlenenie priestoru atď.).

Dokumentácia

Špecifikácia pre nespracované látky

5. Špecifikácia pre nespracované rastlinné drogy má okrem údajov uvedených v kapitole 4, odst. 4.11 všeobecnej časti týchto pokynov obsahovať podľa možnosti aj nasledovné:

- botanický názov (doplnený prípadne menom autora klasifikácie, napr. Linnaeus),
- podrobnosti o pôvode rastliny (krajina alebo oblasť pôvodu, tam, kde to prichádza do úvahy aj spôsob pestovania, čas zberu, technológiu zberu, či sa použili pesticídy, atď.),
- či ide o celú rastlinu, alebo len o jej časť,
- tam, kde sa nakupuje sušená droga, má sa uviesť systém sušenia,
- popis rastliny a jej mikroskopické aj makroskopické skúšanie,
- vhodné skúšky totožnosti, vrátane prípadných skúšok totožnosti známych účinných látok alebo markerov, pre účely overenia totožnosti má byť dostupná autentická porovnávacia vzorka,
- stanovenie obsahu známych terapeuticky účinných zložiek alebo tzv. markerov tam, kde to prichádza do úvahy,
- vhodné metódy na stanovenie možnej kontaminácie pesticídmi, vrátane limitov,
- skúšky na plesne a/alebo na mikrobiologickú nezávadnosť, vrátane stanovenia obsahu aflatoxínov a stupeň napadnutia škodcami, skúšky sa uvádzajú vrátane akceptačných limitov,
- skúšky na ťažké kovy a ďalšie pravdepodobné kontaminanty a na pravdepodobné prímiesy, ktorými býva droga falšovaná,
- skúšky na cudzie prímiesy.

Každý zásah, ktorý má za cieľ znížiť mikrobiologickú kontamináciu alebo iné napadnutie, má sa dokumentovať. Pre takéto postupy má byť k dispozícii špecifikácia, obsahujúca podrobnosti o procese, skúškach a limitoch pre rezíduá.

Inštrukcie pre výrobu

6. V inštrukciách pre výrobu sa majú popísať jednotlivé operácie uskutočňované s nespracovanými rastlinnými drogami, ako je sušenie, rozdrobňovanie a preosievanie, pričom sa má uviesť čas a teplota sušenia a spôsoby, ako kontrolovať fragmenty alebo veľkosť častíc. Má sa taktiež popísať preosievanie, ktoré sa robí z bezpečnostných dôvodov, za účelom odstránenia cudzích prímiesí, alebo iné spôsoby ich odstránenia.

Inštrukcie pre výrobu výrobkov z rastlinných drog majú obsahovať i podrobnosti o použitom vehikule, čas a teploty extrakcie a podrobnosti o postupoch zahusťovania výrobku aj o metodikách ich použitia (pozri tiež dokument note for guidance "Quality of Herbal remedies", Volume III k pokynom SVP v ES).

Vzorkovanie

7. Vzhľadom na to, že nespracované rastlinné drogy predstavujú súhrn jednotlivých rastlín a nesú v sebe prvok heterogenity, treba ich osobitne starostlivo vzorkovať. Vzorkovanie majú robiť na to osobitne vyškolení pracovníci. Každá šarža má byť charakterizovaná vlastnou dokumentáciou.

Kontrola kvality

8. Pracovníci kontroly kvality majú mať osobitné znalosti v odbore rastlinných liekov, aby mohli robiť skúšky totožnosti, rozpoznávať porušovanie, napadnutie plesňami a škodcami, nejednotnosť dodávky nespracovanej rastlinnej drogy, atď.

9. Totožnosť a kvalita výrobkov z rastlinných drog a hotových výrobkov sa má skúšať podľa odporúčaní uvedených v dokumente „Note for guidance Quality of herbal remedies“.